

ACCOUNTANTSCONTROLE TER DISCUSSIE

Op accountancygebied is recentelijk veel te doen. Niet alleen in termen van procedures, maar ook van wetsvoorstellen die het functioneren van de accountant raken.

TEKST: GEERT KOSTER; ILLUSTRATIE: JOSJE VAN KOPPEN

Bij de VEB lopen vier grote accountantsdossiers: Ernst & Young, die faalde bij de controle van Landis, PwC bij LCI en twee grote dossiers tegen Deloitte: InnoConcepts en een oud dossier, te weten de Ahold-affaire, waar de tuchtrechter in hoogste instantie heeft vastgesteld dat de controle bij Ahold-dochter US Foodservice niet goed was ingericht. Zodoende werd een grootscheepse fraude over het hoofd gezien.

De ontwikkelingen op accountancygebied zijn in het belang van de belegger. Het is goed dat er in de huidige, mondige maatschappij discussie is over de professionaliteit en integriteit van de accountant. In de praktijk functioneert de accountant als een belangenbehartiger van de gecontroleerde onderneming, die moet oordelen of een bepaalde post in de jaarrekening van zijn 'cliënt' nog wel extern te verdedigen is. Dat is een slechte zaak. Niet alleen voor de aandeelhouders en de overige stakeholders die vertrouwen op de jaarrekening, maar ook voor de accountant, aan wiens functioneren steeds vaker publiekelijk wordt getwijfeld.

Het is belangrijk dat de accountant zich realiseert voor wie hij zijn werk doet. Dat is in de eerste plaats de gebruiker van de jaarrekening: de stakeholders van de gecontroleerde onderneming. Met dat in zijn achterhoofd moet de accountant met een professioneel kritische houding de controlewerkzaamheden verrichten. Het is dus belangrijk dat hij niet bij zijn cliënt op schoot gaat zitten, maar een professionele afstand houdt zoals het een toezichthouder betaamt.

GEWENSTE ROL ACCOUNTANT

De accountant moet weer functioneren als vertrouwensman van het maatschappelijk

verkeer. Zijn controle dient niet de onderneming, maar de buitenwereld: de gebruiker van de jaarrekening. Om deze 'schone' accountant te creëren, die onafhankelijk opereert van de onderneming die hij contro-

leert van de accountant worden beschouwd. De aandeelhoudersvergadering geeft immers de opdracht tot controle van de jaarrekening. In de praktijk zitten aan deze rolverdeling de nodige haken en ogen.

De auditcommissie, als subcommissie van de raad van commissarissen, zal als feitelijke opdrachtgever en als contactpersoon voor de accountant moeten optreden. De accountant heeft dan direct contact met de auditcommissie en wordt minder vatbaar voor druk vanuit het bestuur. Of in de woorden van minister De Jager: "De commerciële band tussen het management van een bedrijf en de externe accountant moet worden doorgesneden. Het bestuur van de vennootschap zal op deze manier minder rechtstreekse druk kunnen uitoefenen op de accountant. De accountant, tot slot, wordt op deze manier eerder in staat gesteld zijn werk te doen zonder de druk van het bestuur dat de jaarrekening heeft opgesteld en daarin bepaalde posities heeft ingenomen."

Hoe zou hier in de praktijk invulling aan kunnen worden gegeven? Allereerst wordt een bepaalde inzet verwacht van de leden van de auditcommissie. Het moge duidelijk zijn dat in die opzet de toezichtsfunctie van de leden van de auditcommissie aanzienlijk verzwakt wordt. Direct gevolg voor de leden van de auditcommissie zal zijn dat zij meer tijd aan hun werkzaamheden zullen moeten besteden. Als de auditcommissie daadwerkelijk als opdrachtgever gaat functioneren, zullen de betreffende commissarissen veel dichter op de controlewerkzaamheden moeten zitten. De controle die door de accountant wordt verricht is zo essentieel dat het aansturen van de accountant een inherent onderdeel van de toezichtuitoefening van een commissaris en zeker van een lid van de auditcommissie behoort te zijn.

DE ACCOUNTANT BESEFT NIET GOED VOOR WIE HIJ ZIJN WERK DOET

leert, zal in ieder geval op de volgende vier punten verbetering moeten worden aangebracht:

- Scheiding van controle en advies.
- De aandeelhoudersvergadering moet de accountant benoemen en de auditcommissie van de raad van commissarissen dient te functioneren als feitelijke opdrachtgever.
- Roulatie van accountantskantoor na vier jaar, plus maximaal vier jaar herbenoeming.
- Strenger extern toezicht van de AFM op accountants en ook op financiële verslaggeving. Controle van financiële verslaggeving is te belangrijk om alleen aan accountants over te laten!

COMMISSARISSEN ALS OPDRACHTGEVER

Het bestuur van de onderneming of de cfo daarvan dient niet de cliënt van de accountant te zijn en ook niet het aanspreekpunt tijdens het controleonderzoek. De aandeelhoudersvergadering moet als formele cli-